

СЕКЦІЯ 6

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПЕРСОНАЛУ ПРАВООХОРОННИХ СТРУКТУР ДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

УДК 343.9:343.54

Олександр Маркович БАНДУРКА,

президент кримінологічної асоціації України,

доктор юридичних наук, професор,

академік Національної академії правових наук України,

заслужений юрист України;

<https://orcid.org/0000-0002-0240-5517>

СЕКСУАЛЬНІ ДОМАГАННЯ ДО ДІТЕЙ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Описано причини секстингу в підлітковому середовищі. Названо основні ознаки, за якими діти можуть розпізнати злочинця в мережі Інтернет. Зазначені дії дорослого у випадку виявленого правопорушення або злочину проти дитини за допомогою Інтернету.

За різними оцінками, до 16 років свої акаунти в соцмережах є у 95 % підлітків. Багато ключових подій – знайомства, спілкування, сварки та дружба – у дітей відбуваються в Інтернеті. Майже половина підлітків визнають, що вони приховують від батьків подробиці свого спілкування в Інтернеті.

Діти недооцінюють небезпеку в Інтернеті, в соцмережах вони знайомляться, починають листуватися з незнайомими людьми, в тому числі й дорослими, що призводить до певних проблем. Половина дітей знаходиться в потенційній небезпеці, оскільки регулярно розміщує особисті дані, а кожен п'ятий неповнолітній вже опинявся в небезпечних ситуаціях, маючи безпосередній контакт зі зловмисником, понад 28 % опитаних дітей готові надіслати свої фотокартки незнайомцям у мережі.

Сексуальні домагання до дітей в мережі Інтернет набирають обертів. Так, на 2013 р. у глобальній «павутині», зокрема в соціальних мережах, циркулювало більше 12 мільйонів одиниць контенту, що містять дитячу порнографію. За даними Фонду InternetWatchFoundation, Україна посідає 7-ме місце у світі за розповсюдженням дитячої порнографії у всесвітній мережі.

Одним із джерел сексуальної експлуатації дітей онлайн є все більш популярний підлітковому середовищі секстинг (поняття використовується з 2005 р.) – обмін власними фото/відео/текстовими матеріалами інтимного характеру, із застосуванням сучасних засобів зв'язку: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж. При цьому 12 % підлітків ділилися інтимними фото з третіми особами без згоди відправника.

Підлітки можуть надсилати один одному свої інтимні фото/відео за наступних причин:

- «інші роблять так само»;
- це один зі способів прояву довіри в романтичних стосунках;
- це один зі способів прояву флірту, бажання подобатися, викликати захоплення, зблизитися;
- бажання бути як «дівчина з обкладинки»; «відчути себе дорослим», отримати перший сексуальний досвід;
- це більш безпечно, ніж реальний секс;
- це спроба самоствердитися і отримати прийняття, якщо воно відсутнє звичайному житті;
- якщо інша сторона сильно на цьому наполягає.

Але часто фото та відео потрапляють в Інтернет за інших причин (сторінка може бути зламаною, гаджет – втраченим або вкраденим) і де швидко та безконтрольно розповсюджуються між користувачами (у соціальних мережах та чатах класу), що в подальшому може призводити до кібербулінгу дитини (знущання й глузування через сучасні засоби комунікації). Крім того, трапляється, що юнаки та дівчата створюють у соціальних мережах групи з непристойними назвами, куди з помсти викладають інтимні фото колишніх коханих.

Поширюється також сексуальне насильство онлайн – бесіди на інтимні теми, демонстрація дитині оголеного тіла або матеріалів порнографічного змісту, примус дитини торкатися інтимних частин свого тіла, фотографування або зйомка дитини в сексуальних позах.

Злочинці реєструються в соцмережах під виглядом підлітків, втираються в довіру до їх однолітків з метою отримання від них інтимних фото або відео, а потім шантажують, щоб отримати ще більш відверті матеріали, гроші або змусити до особистих зустрічей офлайн.

Зазвичай злочинці створюють угруповання, до яких входять і чоловіки, і жінки. Вони заводять фейкові акаунти в соцмережах, але можуть діяти й через популярні месенджери тощо. Часто злочинці роблять розсилку листів/запрошень дружити сотням дітей і чекають, поки хтось із них відповість. Іноді їхні жертви цілеспрямовано обираються за дописами і профілем, з яких зрозуміло, що дитині не вистачає уваги або ж вона надто довірлива. Сторінки злочинців важко відрізнити від сторінок реальних підлітків. Вони намагаються адаптувати свій профіль під жертву –

завжди однолітки, вказують схожі інтереси, наповнюють сторінку максимально правдоподібною інформацією.

Основні ознаки, за якими діти можуть розпізнати злочинця в мережі Інтернет:

- він (вона) багато пише. Це відбувається дуже часто, різними способами – в Facebook, Instagram, Whatsapp та інших месенджерах;

- він (вона) просить тримати спілкування в секреті. Просить нікому не розповідати про розмови, щоб це було їхнім «особливим секретом», говорить про довіру;

- він (вона) приділяє своєму юному партнеру неочікувано багато уваги;

- він (вона) розпитує, чи може взяти комп'ютер або телефон дитини хтось ще, в якій кімнаті вона перебуває під час спілкування, тобто про все, що дасть зрозуміти, чи можуть їх викрити дорослі. Пропонує для спілкування використовувати телефонні додатки Whatsapp та Viber замість соціальних мереж;

- він (вона) переходить до розмов про секс після нетривалого знайомства, починає надсилати свої сексуальні зображення. Це завжди починається дуже непомітно. Наприклад, може кинути фото та запитати: «Тебе коли-небудь так цілували?» або «Новий фотосет. Не занадто?».

- він (вона) дуже наполегливо просить відправити свої відверті знімки або відео у відповідь. Якщо отримує відмову, сильно засмучується, ображається, погрожує нашкодити собі;

- він (вона) пропонує онлайн дзвінок, але ж каже, що зламана або відсутня камера.

Певною проблемою є те, що батьки недостатньо поінформовані не тільки щодо небезпеки всесвітньої мережі, але й щодо шляхів її попередження. Дані всеукраїнського соціологічного дослідження «Знання та ставлення українців до питання безпеки дітей в Інтернеті» показали, що 76 % батьків навіть не знають, які сайти відвідують їх діти.

Дорослий у випадку виявленого правопорушення або злочину проти дитини за допомогою Інтернету має:

- зберігати спокій, не лякати дитину додатково бурхливою реакцією;
- дати дитині впевненість, що цю проблему можна подолати;

- стежити за емоційним станом дитини, оскільки існує ризик скоєння суїциду;

- з'ясувати, що спонукало дитину зробити й викласти ці фото, зрозуміти, хто бачив ці матеріали та чому їх стали поширювати, а також хто та з яких причин їх розповсюджує;

- пояснити дитині, що їй необхідно припинити листування, не надсилати фото або гроші, не зустрічатися зі злочинцем у реальному житті;

- зберегти свідчення події, зробити копію з цих повідомлень для звернення до поліції;
- звернутися до служби підтримки соціальних мереж/сайту з проханням видалити ці матеріали із зазначенням того, що на них зображена оголена неповнолітня особа;
- не карати дитину: вона невинна в нападах на неї, вона вже постраждала;
- за необхідності чи за наявності загроз звернутися до органів поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Кожному третьому ребенку в соцсетях пишут незнакомые «добрые дяди» // КП в Украине : сайт. 09.04.2019. URL: <https://kp.ua/life/635112-kazhdomu-tretemu-rebenku-v-sotssetiakh-pyshut-neznakomye-dobrye-diady> (дата звернення: 12.02.2020).
2. Діти в Інтернеті : як навчити безпеці у віртуальному світі : посібник для батьків / І. Литовченко, С. Максименко, С. Болтівець та ін. Київ : Аванпост-Прим, 2010. 48 с. URL: https://rvo-kolomak.ucoz.ua/Informatizacija/kijiv_star.pdf (дата звернення: 12.02.2020).
3. Секстинг среди подростков: почему дети обмениваются интимными фото и что делать родителям // NEWSONE : сайт. 05.02.2019. URL: <https://newsone.ua/articles/society/sekstinh-sredi-podrostkov-pochemu-deti-obmenivajutsja-intimnymi-foto-i-chto-delat-roditeljam.html> (дата звернення: 12.02.2020).

Отримано 14.02.2020

УДК 159.9:351.741

Леонід Володимирович МОГІЛЕВСЬКИЙ,

*проректор Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор;*

<https://orcid.org/0000-0002-6994-6086>

ДЕФЕКТИ ПРАВОВОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЯК ЧИННИК ДЕВІАЦІЙ У ПІДЛІТКІВ

*Розглянуто тенденції правової соціалізації підростаючого покоління. По-
дано дефекти правової соціалізації, які є причиною девіантної поведінки непов-
нолітніх у підлітковому віці.*

Бурхливі зміни сучасного життя істотно впливають на процес соціалізації підростаючого покоління. Деформація життєвих цінностей привела наше суспільство до серйозних наслідків. Одним із них є різке омолодження злочинності. Якщо десять років тому серед злочинів, учинених підлітками, переважали дрібні крадіжки й хуліганські дії, то зростання агресивних тенденцій у підлітковому середовищі, крадіжки,